

„VEHISTÄ“ 45

Tunnettu „Vehi” niminen kokoelma, jonka ovat laatineet vaikutusvaltaisimmat kadettipublisistit, kokoelma, josta on lyhyen ajan kuluessa otettu useita painoksia ja jonka koko taantumuksellinen lehdistö on ottanut riemuiten vastaan, on sinänsä oikea ajan merkki. Yrittäköötppä kadettilehdet kuinka hyvänsä „korjailla” „Vehin” erinäisiä liian lemuavia kohtia, yrittäköötppä kuinka hyvänsä sanoutua niistä irti erinäiset kadetit, jotka ovat aivan voimattomia vaikuttamaan koko kadettipuolueen politiikkaan tahi jotka ovat ottaneet tehtäväkseen pettää joukkoja tuon politiikan todellisen merkityksen suhteen,— niin se on eittämätön tosiasia, että „Vehi” on ilmaissut nykyisen kadettilaisuuden eittämätömän olemuksen. Kadettipuolue on „Vehin” puolue.

Työväendemokratian, joka pitää suurimmassa arvossa joukkojen poliittisen ja luokkatietoisuuden kehitystä, tulee tervehtiä „Vehiä”, jossa kadettien aatteelliset johtajat erinomaisesti paljastavat poliittisen suuntansa. „Vehin” ovat kirjoittaneet herrat Berdjajev, Bulgakov, Herschenson, Kistjakovski, Struve, Frank ja Izgojev. Jo yksistään nämä tunnettujen duumaedustajien, tunnettujen luopioiden, tunnettujen kadettien nimet puhuvat riittävän paljon puolestaan. „Vehin” kirjoittajat esiintyvät kuin oikeat kokonaisen yhteiskunnallisen suunnan aatteelliset johtajat tarjoten suppeassa hahmotelmassa kokonaisen ensyklopedian filosofian, uskonnon, politiikan ja publisistiikan kysymyksistä sekä koko vapausliikkeen ja koko venäläisen demokratian historian arviointia koskevista kysymyksistä. Nimetessään „Vehin” „kokoelmaksi kirjoituksia venäläisestä intelligenssistä” sen tekijät ovat tuolla alaotsikolla supistaneet teoksensa todellista teemaa, sillä „intelligenssi” esiintyy heillä

oikeastaan koko venäläisen demokratian ja koko Venäjän vapausliikkeen henkisenä johtajana, innoittajana ja ilmentäjänä. „Vehi” on mitä merkittävin tienviitta venäläisen kadettilaisuuden ja yleensä venäläisen liberalismiin kulkien *täydelliseen eroon* Venäjän vapausliikkeestä, kaikista sen perustehtävistä, kaikista sen perusperinteistä.

I

Liberaalisen luopuruuden tietosanakirja käsittää kolme perusteemaa: 1) taistelu Venäjän (ja kansainvälisen) demokratian koko maailmankatsomuksen aatteellisia perusteita vastaan; 2) äskeisten vuosien vapausliikkeestä luopuminen ja sen herjaaminen; 3) „livree”-tunteidensa (ja vastaavan „livree”-politiikan) avomielinen julistaminen lokakuulaisporvariston suhteen, vanhan vallan suhteen, yleensä kokovanhan Venäjän suhteen.

„Vehi” kokoelman kirjoittajat aloittavat „intelligenssin” maailmankatsomuksen filosofisista perusteista. Koko kirjan läpi kulkee punaisena lankana päättävä taistelu materialismia vastaan, eikä materialismia nimitetä muulla nimellä kuin dogmaattisuus, metafysiikka, „filosofoinnin alkeellisin ja alin muoto” (s. 4 — viittaukset on tehty „Vehin” 1. painoksen mukaan). Positivismi tuomitaan siksi, että se on ollut „meille” (s.o. „Vehin” hävittämälle venäläiselle „intelligenssille”) „samaa kuin materialistinen metafysiikka” tai se on tulkittu „yksinomaan materialismin hengessä” (15), silloin kun „yksikään mystikko, yksikään uskovainen ei voi kieltää tieteellistä positivismia ja tiedettä” (11). Leikki pois! „Vihamielisyys idealistisia ja uskonnollis-mystillisiä tendenssejä kohtaan” (6) — siinä se, minkä takia „Vehi” hyökkää „intelligenssin” kimppuun. „Joka tapauksessa Jurkevitch oli tosi filosofi Tshernyshevskiin verrattuna” (4).

On aivan luonnollista, että tällä katsantokannalla ollen „Vehi” pauhaa alituisesti „intelligenssin” ateismia vastaan sekä pyrkii kaikella päättäväisyydellä ja mitä täydellissimmin palauttamaan ennalleen uskonnollisen maailmankatsomuksen. On aivan luonnollista, että nujerrettuaan Tshernyshevskin filosofina „Vehi” nujertaa Belinskin publistina. Belinski, Dobroljubov ja Tshernyshevski ovat „intelligenttien” johtajia (134, 56, 32, 17 y.m.). Tshaadajev, Vladimir Solovjov ja Dostojevski „eivät ole lainkaan

intelligenttejä”. Edelliset ovat sen suunnan johtajia, jota vastaan „Vehi” taistelee kuin henkensä uhalla. Jälkimmäiset „ovat herkeämättä jankanneet” juuri sitä, mitä „Vehikin” jankkaa, mutta „heitä ei ole kuunneltu, intelligenssi on mennyt heidän ohitseensa”, sanotaan „Vehin” alkulauseessa.

Lukija voi jo tästä nähdä, ettei „Vehi” hyökkää „intelligenssin” kimppuun; se on vain tekaistu, asiaa sotkeva sanontatapa. Hyökkäys on käynnissä koko linjalla demokratiaa vastaan, demokraattista maailmankatsomusta vastaan. Ja koska „perustuslaillis-demokraattiseksi” itseään mainostavan puolueen aatteellisten johtajien ei ole mukavaa nimittää asioita niiden oikeilla nimillä, niin he ovat lainanneet terminologiaa „*Moskovskije Vedomostilta*”⁴⁶, he eivät kieltäydy demokratiasta — (kuinka säädytöntä parjausta!), — vaan ainoastaan „intelligenttisyudesta”.

Belinskin kirje Gogolille, julistaa „Vehi”, on „intelligenssin mielialan kiihkeä ja klassillinen ilmaus” (56). „Publisistiikkamme historia Belinskin jälkeen on elämäntajun kannalta katsoen pelkkää painajaisunta” (82).

Jaa, jaa. Maaorjatalonpoikien mieliala maaorjuutta vastaan on nähtävästi „intelligenssin” mieliala. Koko Venäjän elämänjärjestyksessä ilmeneviä maaorjuuden jätteitä vastaan suunnatun mitä laajimpien väestöjoukkojen protestin ja taistelun historia vuodesta 1861 vuoteen 1905 on nähtävästi „pelkkää painajaisunta”. Tai ehkäpä viisaiden ja sivistyneiden kirjoittajiemme mielestä Belinskin mieliala kirjeessä Gogolille ei ollut riippuvainen maaorjatalonpoikien mielialasta? Publisistiikkamme historia ei ole ollut riippuvainen kansanjoukkojen suuttumuksesta maaorjuudellisen sorron jätteitä kohtaan?

„*Moskovskije Vedomosti*” on aina todistellut, että Venäjän demokraatit, alkaen vaikkapa Belinskistä, eivät suinkaan ilmennä laajimpien väestöjoukkojen pyrkimyksiä taistelussa kansan alkeellisimmista oikeuksista, joita maaorjuudelliset laitokset loukkaavat, vaan ilmentävät ainoastaan „intelligenssin mielialaa”.

„Vehin” ja „*Moskovskije Vedomostin*” ohjelma on yhtäläinen sekä filosofiassa että publisistiikassa. Mutta filosofiassa liberaaliset luopiot ovat rohjenneet sanoa koko totuuden, esittää *koko* ohjelmansa (sota materialismille ja materialistisesti tulkitulle positivismille; mystiikan ja mystillisen maailmankatsomuksen palauttaminen ennalleen).

kun taas publisistiikassa he kieräilevät, luikertelevat ja ovat jesuiittoja. He ovat tehneet pesäeron demokratian perusaatteista, alkeellisimmistakin demokraattisista tendensseistä, mutta näyttelevät sellaista naamaa, ikään kuin tekisivät pesäeron ainoastaan „intelligenttisuudesta”. Liberaalinen porvaristo on päättäväisesti kääntynyt kansan oikeuksien puolustamisesta kansaa vastaan suunnattujen laitosten puolustamiseen. Mutta liberaaliset politikoitsijat haluavat säilyttää „demokraattien” nimen.

Sama temppu, joka on tehty Gogolille osoitetulle Belinskin kirjeelle ja venäläisen publisistiikan historialle, on tekeillä myös äskeisen liikkeen historialle.

II

Todellisuudessa „Vehi” kokoelmassa hyökätään ainoastaan sellaisen intelligenssin kimppuun, joka on ollut demokraattisen liikkeen ilmentäjänä, ja ainoastaan siltä osalta, missä tämä intelligenssi on esiintynyt tuon liikkeen todellisena osanottajana. „Vehi” hyökkää raivokkaasti intelligenssin kimppuun nimenomaan sen tähden, että tämä „pieni maanalainen lahko on noussut ihmisten ilmoille, saanut paljon kannattajia ja joksikin aikaa siitä on tullut aatteellisesti vaikutusvaltainen ja vieläpä reaalisesti mahdovakin” (176). Liberaalit olivat myötämielisiä „intelligenssille” ja salaviihkaa joskus kannattivatkin sitä, *niin kauan kuin se pysyi vain* pienenä maanalaisena lahkona, niin kauan kuin se ei ollut vielä saanut lukuisia kannattajia, niin kauan kuin se ei ollut vielä tullut reaalisesti mahdovaksi; se merkitsee: liberaalit olivat myötämielisiä demokraattisille aineksille niin kauan kuin ne eivät olleet saaneet liikkeelle todellisia joukkoja, sillä ilman joukkojen mukaan saamista ne palvelivat vain liberaalien omaa hyötyä tavoittelevia tarkoitusperiä, ne vain auttoivat liberaalisen porvariston huippukerroksia pääsemään lähemmäksi valtaa. Liberaali käänsi selkensä demokraateille, kun nämä vetivät mukaansa joukot, jotka ryhtyivät toteuttamaan *omia* tehtäviään, puolustamaan *omia* etujaan. Demokraattista „intelligenssiä” vastaan suunnattujen huutojen suojassa *kadetit käyvät tosiasiallisesti sotaa joukkojen demokraattista liikettä vastaan*. Eräs lukuisista tämän seikan havainnollisista paljastuksista on „Vehissä” se, että XVIII vuosisadan lopulla

Ranskassa olleen suuren yhteiskunnallisen liikkeen he julistavat „näytteeksi riittävän pitkälle viedystä intelligenssin vallankumouksesta, jossa tulivat esiin sen kaikki henkiset mahdollisuudet” (57).

Erinomaista, eikö totta? Liike XVIII vuosisadan lopulla Ranskassa — suvaitkaa huomata — ei ole näyte mitä syvimmästä ja laajimmasta joukkojen demokraattisesta liikkeestä, vaan se on näyte „intelligenssin” vallankumouksesta! Koska demokraattisia tehtäviä ei ole missään eikä milloinkaan maailmassa suoritettu ilman *samantyyppistä* liikettä, niin on aivan ilmeistä, että liberalismiin aatteelliset johtajat tekevät pesäeroa juuri demokratiasta.

Venäläisessä intelligenssissä „Vehi” soimaa juuri sitä, mikä on *jokaisen* demokraattisen liikkeen *välttämätön* seuralainen ja ilmentymä. „Intelligenttien aatteiden poliittisen radikalismiin ympääminen kansanvaistojen * sosiaaliseen radikalismiin on tapahtunut päätähuimaavalla nopeudella” (141) — eikä se ole ollut „pelkästään poliittinen virhe, pelkästään taktiikan syntiä. Se on ollut moraalinen virhe”. Siellä, missä ei ole paljonkärsineitä kansanjoukkoja, ei voi olla demokraattista liikettä. Ja demokraattinen liike eroaa tavallisesta „mellakoimisesta” juuri siinä, että se kulkee tiettyjen radikaalisten poliittisten aatteiden lipun alla. Demokraattinen liike ja demokraattiset aatteet eivät ole vain poliittisesti virheellisiä, eivät ainoastaan taktillisesti sopimattomia, vaan ne ovat myös moraalisesti syntisiä, — sellainen on „Vehin” todellinen ajatus, joka ei eroa kerrassaan mitenkään Pobedonostevin todellisista ajatuksista. Pobedonostev on vain sanonut rehellisemmin ja suorasukaisemmin samaa, mitä puhuvat Struвет, Izgojev, Frankit ja kumpp.

Kun „Vehi” ryhtyy täsmällisemmin määrittelemään vihattujen „intelligenttien” aatteiden sisältöä, niin se luonnollisesti puhuu yleensä „vasemmistolaisista” aatteista ja erikoisesti narodnikkilaisista ja marxilaisista aatteista. Narodnikkeja syytetään „valerakkaudesta talonpoikaistoon”, marxilaisia — „proletariaattiin” (9). Molemmat hävitetään maan tasalle „kansan palvomisen” takia (59, 59—60). Vihatulla „intelligentillä” „on kansa jumalana; ainoana päämääränä on enemmistön onni” (159). „Ateistisen

* „Paljonkärsineiden kansanjoukkojen” — sanotaan samalla sivulla paria riviä alempana.

vasemmistoblokin kiihkeät puheet” (29)—juuri ne ovat parhaiten jääneet kadetti Bulgakovin mieleen II Duumasta, ne häntä erikoisesti suututtivat. Eikä ole vähäisintäkään syytä epäillä, etteikö Bulgakov ole tässä tuonut julki yleiskadettilaista psykologiaa hiukan selvemmin kuin toiset, tuonut julki koko kadettipuolueen salaisimpia ajatuksia.

Se, että liberaalilla häviää ero narodnikkilaisuuden ja marxilaisuuden väliltä, ei ole satunnaista, vaan välttämätöntä, se ei ole kirjailijan „tempu” (kirjailijan, joka tuntee erinomaisesti nämä eroavaisuudet), vaan liberalismiin nykyisen olemuksen lainmukainen ilmentymä. Sillä *nykyään* Venäjän liberaalinen porvaristo ei pelkää eikä vihaa niinkään paljon Venäjän työväenluokan sosialistista liikettä kuin työväen ja talonpoikien demokraattista liikettä, t.s. se pelkää ja vihaa sitä, mikä narodnikkilaisuudella ja marxilaisuudella on yhteistä, sitä, että ne puolustavat demokratiaa kääntymällä joukkojen puoleen. Nykykaudelle on luonteenomaista, että liberalismi Venäjällä on kääntynyt päättäväisesti demokratiaa vastaan; on aivan luonnollista, että sitä eivät kiinnosta enempää erilaisuudet demokratian sisällä kuin myöskään myöhemmät tarkoitukset, näköalat ja perspektiivit, jotka avautuvat toteutetun demokratian maaperällä.

Sellaisia sanasia kuin „kansan palvonta” aivan kihisee „Vehi” kokoelmassa. Siinä ei ole ihmettelemistä, sillä kansaa pelästyneelle liberaaliselle porvaristolle ei jää muuta keinoa kuin huutaa demokraattien „kansanpalvonnasta”. Perääntymistä ei voida olla peittelemättä erikoisen kovaäänisellä rummutuksella. Eihän todellakaan voida suoraan kieltää, että ensimmäiset kaksi Duumaa toivat juuri työläis- ja talonpoikaisedustajien kautta julki työläis- ja talonpoikaisjoukkojen todellisia etuja, vaatimuksia ja mielipiteitä. Ja kuitenkin juuri nuo „intelligenssin” edustajat * herättivätkin kadeteissa pohjatonta vihaa „vasemmistolaisia” kohtaan sen vuoksi, että nämä paljastivat ainaisia kadettien poikkeamisia demokratiasta. Eihän tosiaankaan voida suoraan kieltää vaikkapa „nelikantaakaan”⁴⁷; eikä yksikään

* On suorastaan huvittavaa, kuinka „Vehissä” väristellään „intelligenssi”-sanan tavanomaisesta merkitystä. Ei tarvitse muuta kuin selailla ensimmäisten kahden Duuman edustajien luetteloja, niin heti havaitaan talonpoikien valtava enemmistö trudovikeilla, työläisten vallitseva asema sosialidemokraateilla ja porvarillisen intelligenssijoukon keskittyminen kadeteilla.

hiukankaan rehellinen poliittinen toimihenkilö ole epäillyt, etteivätkö „nelikannan” mukaan suoritettut vaalit, todella demokraattiset vaalit nykypäivien Venäjällä toisi valtaenemmistöä trudovikkiedustajille yhdessä työväenpuolueen edustajien kanssa.

Takaisin kääntyneelle liberaaliselle porvaristolle ei jää muuta neuvoksi kuin peitellä demokratiasta eroamistaan „*Moskovskije Vedomostin*” ja „*Novoje Vremjan*”⁴⁸ sanastosta otetuilla sanapahasilla; noita sanapahasia on koko „Vehissä” aivan kirjavanaan.

„Vehi” kokoelma on läpeensä taantumuksellinen likavesiryöppy demokratian niskaan. On ymmärrettävää, että „*Novoje Vremjan*” publisistit Rozanov, Menshikov ja A. Stolypin riensivät suutelemaan „Vehiä”. On ymmärrettävää, että Antoni Volynski riemastui tuosta liberalismiin johtajien teoksesta.

„Intelligentin mietiskellessä velvollisuuttaan kansaa kohtaan”, kirjoittaa „Vehi”, „ei hänelle ole milloinkaan tullut mieleen sellaista, että velvollisuus-periaatteessa ilmenevä henkilökohtaisen vastuunalaisuuden aate pitäisi osoittaa myöskin kansalle eikä yksinomaan hänelle, intelligentille” (139). Demokraatti on harkinnut kansan oikeuksien ja vapauden laajentamista pukien tuon ajatuksen sanoihin ylimpien luokkien „velvollisuudesta” kansaa kohtaan. Demokraatin mieleen ei ole milloinkaan voinut tulla eikä hänelle milloinkaan tule mieleen sellaista, että reforminedellisessä maassa tai kesäkuun 3 päivän „perustuslain” omaavassa maassa saattaisi tulla puhe kansan „vastuunalaisuudesta” hallitsevia luokkia kohtaan. Voidakseen „saada päähänsä” tuollaista täytyy demokraatin tai mukademokraatin lopullisesti muuttua vastavallankumoukselliseksi liberaaliksi.

„Egoismi, itsevarmuus on suuri voima”, sanotaan „Vehissä”, „juuri se tekee länsimaisesta porvaristosta jumalan asian mahtavan ja tiedottoman asean maan päällä” (95). Tämä ei ole muuta kuin pyhäinkuvalampun öljyllä höyrytettyä toisintoa kuuluisasta „*Enrichissez-vous! — rikastukaa!*” tahi meikälaisestä, venäläisestä: „me panemme toiveemme vauraisiin”⁴⁹. Kun porvaristo auttoi kansaa taistelemaan vapauden puolesta, niin se julisti tuon taistelun jumalan asiaksi. Kun se säikähti kansaa ja ryhtyi kannattamaan kaikenlaista keskiaikaisuutta kansaa vastaan, niin

se julisti jumalan asiaksi „egoismin”, rikastumisen, shovinistisen ulkopoliittikan j.n.e. Näin on ollut kaikkialla Euroopassa. Sama toistuu Venäjälläkin.

„Lokakuun 17 päivän asiakirjan olisi pitänyt olla asiallisesti sekä muodollisesti vallankumouksen loppu” (136). Tämä juuri onkin lokakuulaisuuden, s.o. vastavallankumouksellisen porvariston ohjelman a ja o. Lokakuulaiset ovat aina puhuneet sitä ja toimineet avoimesti sen mukaan. Kadetit ovat toimineet *salaviihkaa* samalla tavalla (lokakuun 17 päivän jälkeen), mutta samalla he ovat halunneet tekeytyä demokraateiksi. Demokratian asian menestyksen kannalta on täydellinen, selvä ja avoin pesäeron tekeminen demokraattien ja luopioiden välillä mitä hyödyllisintä, mitä tarpeellisinta. Tässä tarpeellisessa tehtävässä on käytettävä hyväksi „Vehi” kokoelmaa. „Täytyy vihdoin löytää rohkeutta tunnustaa”, kirjoittaa luopio Izgojev, „että meidän Valtakunnanduumissamme valtavalla enemmistöllä edustajia, lukuunottamatta kolme- tai neljäkymmentä kadettia ja lokakuulaista, ei ole ilmennyt sellaisia tietoja, joilla voitaisiin ryhtyä hallitsemaan ja uudestijärjestämään Venäjää” (208). Selvähän se on, mitenkä ne musikkojen trudovikkiedustajat tai jotkut työmiehet voisivat käydä käsiksi sellaiseen tehtävään. Siihen tarvitaan kadetti- ja lokakuulaisten enemmistö ja sellaista enemmistöä varten tarvitaan III Duuma...

Ja jotta kansa ja kansan palvojat ymmärtäisivät „vastuunalaisuutensa” niitä kohtaan, jotka määräävät asioista III Duumassa ja kolmasduumalaisella Venäjällä, pitää kansalle saarnata — yhdessä Antoni Volynskin kanssa — „katumusta” („Vehi”, 26), „nöyryyttä” (49), taistelua „intelligentin korskeutta” vastaan (52), „kuuliaisuutta” (55), „sitä tavallista, yksinkertaista ravintoa, mitä vanhat Mooseksen kymmenet käskyt tarjoavat” (51), taistelua „Venäjän jättiläisruumiiseen päässeiden paholaisten legioonaa” vastaan (68). Kun talonpojat valitsevat trudovikkeja ja työläiset sosialidemokraatteja, niin se on tietenkin juuri tuollainen pirun riivaus, sillä itse asiassa, kuten Katkov ja Pobedonostsev ovat jo kauan sitten todenneet, kansalle on ominaista „viha intelligenssiä kohtaan” (87; lue: demokraatteja kohtaan).

Venäjän kansalaisten on sen vuoksi — opettaa „Vehi” meille — „siunattava tätä valtaa, joka yksin pistimillään

ja vankiloillaan vielä suojelee meitä („intelligenttejä”) kansan raivolta” (88).

Tämä pätkä on hyvä siksi, että se on avomielinen; se on hyödyllinen siksi, että se paljastaa totuuden koko kadetti-puolueen politiikan todellisen olemuksen suhteen koko ajanjaksolta 1905—1909. Tämä pätkä on hyvä siksi, että se tuo esiin suppeassa ja selväpiirteisessä muodossa koko „Vehin” hengen. Ja „Vehi” on hyvä siksi, että se tuo esiin venäläisten liberaalien ja muun muassa venäläisten kadettien *todellisen* politiikan koko hengen. Juuri sen vuoksi kadettien polemisointi „Vehiä” vastaan, kadettien eristyminen „Vehistä” on silkkaa ulkokultaisuutta, pelkkää loppumatonta sanahelinää. Sillä todellisuudessa kadetit kollektiivina, puolueena, yhteiskunnallisena voimana ovat noudattaneet ja noudattavat *nimenomaan* „Vehin” politiikkaa. Kehotukset Bulyginin Duumaan menemisestä elo- ja syyskuussa 1905, demokratian asian pettäminen saman vuoden lopussa, alituinen kansan ja kansan liikehtimisen pelko sekä järjestelmällinen taistelu työväen ja talonpoikien edustajia vastaan ensimmäisissä kahdessa Duumassa, äänestäminen budjetin puolesta, Karaulovin puheet uskonnosta ja Berezovskin puheet agraarikysymyksestä III Duumassa, Lontoossa käynti,— kaikki ne ovat lukemattomia *tienviittoja* juuri siinä, juuri *sellaisessa* politiikassa, jonka „Vehi” kokoelma on aatteellisesti julistanut.

Niin kauan kuin Venäjän demokraattiset ainekset eivät ymmärrä tuon politiikan olemusta, niin kauan kuin ne eivät ymmärrä sen luokkajuuria, eivät ne voi ottaa askelta-kaan eteenpäin.

„Novyi Den” № 15,
joulukuun 13 pnä 1909
Allekirjoitus: V. I l j i n

Julkaistaan „Novyi Den” lehden
tekstin mukaan